పరీక్ష

1

"రంగా!... రంగా."

"..............."

"ఒరేయి రంగా! పిలుస్తుంటే నిన్ను కాదూ?"

"చిత్తం బాబూ! వస్తున్నాను. చిన్నబ్బాయిని ఆడిస్తూ..."

"దొంగ వెధవా! నా పిలుపు కంటే చిన్నబ్బాయి ఆటెక్కువైందేం"

"అదిగాదు బాబూ!..."

"నోరు మూయి రాస్కెల్! ఇంకా మాట్లాడుతున్నావూ?... నేను చెప్పిన పనేం చేశావు?"

"చిత్తం, చేశాను."

"అన్నీ సిద్ధం చేశావా?"

"చిత్తం."

"ఊఁ... రేపు తెల్లవారుఝామున్నే ప్రయాణం మరి."

"ప్రయాణ మంటున్నారెక్కడి కండోయ్?" వంటింట్లోంచి మా ఆవిడ కంఠం.

"ఓయ్! నీకింకా తెలీదూ?... రంగడు చెప్పలా?"

"అంతటి అదృష్టం కూడానా? ప్రభువుల రాచకార్యాల్లోకి స్త్రీలకు జోక్యం..."

"ఛష్! ఆగు. అదే వద్దన్నాను. మాటి మాటికీ స్త్రీలూ స్త్రీలూ అంటూ యాడవక పోతే... ఎవరు కొట్టారు?... ఇంతకూ నీతో చెప్పే దేమిటంటే, రేపు ప్రొద్దున్నే ప్రయాణం."

"అదే ఎక్కడికని?"

"ఎక్కడికైతే ఏం, వెళుతున్నాను దొరా, ఇన్‌స్పెక్టర్ వెంట."

"మరి యెప్పుడు తిరిగి రావటం?"

"ఏమో, చెప్పలేను... అన్నీ సిద్ధం చేయాలి,"

"నే నేమిటి చేయటం? అన్నీ మీ హనుమంత భటుడే చేశాడుగా. ఇక మిగిలింది రెండు బుడ్లు. సెలవైతే..."

"ఏమిటీ?"

"ఓస్, అలా కళ్ళెఱ్ఱజేస్తారెందుకూ? నే నేమన్నాననీ? అవును లెండి, వున్న సంగతి చెబితే ఎవరికేనా వులుకే."

"ఏం, నేనంత తాగుబోతు ననుకున్నావా?"

"అన్యాయం, నే ననుకోవటమేమిటి, మీకు మాత్రం తెలీదూ?"

"అయితే, అది లేంది నేనొక్క పూట కూడా వుండలేననేనా నీ అభిప్రాయం?"

"ఆ సంగతి మీ చిత్తాన్నడగండి."

"సరే, చూద్దువుగాని, ఆ మాటపై నే నిలువు. నీక్కూడా తెలిసి వస్తుంది నేనెంత పంతం గల మనిషినో."

"ఆహా! ఏం పంతం! రేపు సాయంత్రం వరకే ఇవన్నీని."

"రేపు సాయంత్రమే కాదు, ఇలాంటి వింకా పది సాయంత్రాలు వచ్చినా నా మనసు చలింపదు— తెలుసా?"

"అనటానికేం లెండి. ఎన్నేనా అనవచ్చు. సమయం వస్తే పట్టుమని పదినిమిషాలుకూడా ఆగలేరు."

"సరే, రేపే చూస్తావుగా."

"సరే కానీయండి."

తెల్లవారి మూడింటికి లేద్దామనుకుంటే నాలుగింటికి తెలివివచ్చింది. నా ప్రయాణ సన్నాహమంతా సిద్ధమయిందని చెప్పాడు రంగడు, తొందరగా లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చుకు వచ్చాను. సీత వంటింట్లో వుంది. తల దువ్వుకుంటూండేసరికి జవాను వచ్చాడు.

"అయ్యగారూ? సాబ్ పిలుస్తున్నారు."

"ఇదిగో వచ్చె. నువు నడుస్తూండు," అని వాడిని పంపించి వంటింటికి మళ్ళాను.

"సీతా!"

"ఓయ్!" వంటింట్లోంచే.

"అయిందా? రానా?"

"అంతా సిద్ధం. మడి కట్టుకోండి."

"అబ్బ! ఇప్పుడు మడేమిటి," గొణుక్కున్నాను.

"ఏమిటీ?" గర్జన వినపడ్డది.

"అబ్బే! మరేం లేదు, తిరుమణి పెట్టి ఎక్కడుందంటూన్నాను."

*　　*　　*　　*

భోజనమై బట్టలేసుకునే సరికి అయిదు కావచ్చింది. ఈలోగా జవాను మరి రెండు సార్లు వచ్చాడు. ఈ ఆచారాలు అంత తొందరగా వదులాయా? అంతా తెములుచ్చుకుని కర్ర చేత బుచ్చుకునేసరికి అయిదు దాటిపోయింది. ఇక అడుగు వేద్దామనుకుంటూంటే వెనకనుండి సీత "ఏమండోయ్! నా మాట విని ఒక్క బుడ్డీ అయినా తీసుకొనివెళ్ళండి."

"ఏం, నీకు పిల్లలాటయిందా?" ఆ మాటల్లో ఎంత గర్వం వుంది!

"ఇప్పుడు మీరట్లానే మాట్లాడ్తారు. ఆనక మీకే తెలిసి వస్తుంది."

"తెలిస్తే తెలిసింది, నువ్వూరుకుందూ!"

"నాకేం, నేనూరుకుంటాను. తర్వాత నన్నేమీ అనొద్దని ఇప్పుడే చెబుతూన్నాను."

"సరేలే" తిరిగి చూడకుండా వెళ్ళాను.

2

మేం వెళ్ళేది ఓ చిన్న పల్లెటూరు. అక్కడికి నేరుగా రోడ్డు లేదు. పన్నెండు మైళ్ళ వరకే మోటారు ప్రయాణం. తర్వాత అడ్డుతోవ. బండ్లల్లో వెళ్ళాలి.

ఏడు కొట్టేసరికి మోటారు దిగాం. మా దురదృష్టాన అక్కడ బండ్లు సిద్ధంగా లేవు. వాటికోసరం ప్రక్క పల్లెల్లోకి మనుషుల్ని పంపిం చాలసి వచ్చింది.

నేను చెట్లకింద పచారు చేస్తున్నాను. మా ఇనస్పెక్టరు ఫ్లాస్కు, డబుల్‌రొట్టీ, వెన్నా తీశాడు. సావకాశంగా కూర్చుని అరగిస్తున్నాడు...

"మిస్టర్ రామాంజం!"

ఆ పిలుపుతో దగ్గరికెళ్ళక తప్పింది కాదు. ఎంతో దయతో నాకూ కూడా ఇవ్వబోయాడు. కాని బాబోయ్! సాహెబులదగ్గిర తీసుకోటమే! తడబడే నాలుకతో అన్నాను— "క్షమించాలి, ఇప్పుడు తీసుకోలేను. ప్రొద్దున్నే భోజనమైంది."

"పోనీ, వుత్త కాఫీ అయినా పుచ్చుకోండి"

"నో, థాంక్స్."

"ఊఁ. ఏమాచారాలండీ, ఇవ్వీ? అందులో చదువుకున్న వారు కూడాను!"

నా వళ్ళు భగ్గుమంది. ఆ చిరునవ్వులో ఎంత హేళన వుంది! కాని ఏం చేయను? కోపం దిగమింగి నీళ్ళునమిలి వూరుకున్నాను.

పోయిన మనుషులు తిరిగి వచ్చారు. ఎక్కడా బండి చిక్కలేదట. ఇంకో వూరికి వెళ్ళమని మళ్ళీ పంపించాడు ఇనస్పెక్టరు. నాకు చెడ్డ కోపం వచ్చింది. కాని ఎవరిమీద ఆ కోపం తీర్చుకోవాలో తెలీక గమ్మని వూరుకున్నాను. ఇనస్పెక్టరు ఫలహారమయింది. సిగరెట్ పీలుస్తూ బిఛానా పైన వారిగాడు ఒక ఉర్దూ నవల చేతపట్టుకుని, నేను కూడా ఇంకో పక్కకు కూర్చున్నాను.

పొద్దెక్కుతోంది. ఎనిమిది, తొమ్మిది, పది. కాని ఇంతవరకూ ఎవరి జాడా లేదు, నా హృదయంలో ఆందోళన ఎక్కువైంది. నా ప్రక్కనే హాయిగా నిద్రిస్తూన్న ఇనస్పెక్టరును చూస్తే ఎక్కడ లేని కోపమూ నన్నావరిస్తూ వుంది. ఏమీ పాలుపోక లేచి మళ్ళీ పచారు చేయటం మొదలెట్టాను. ఆలోచనా పరంపర శరవేగంతో సాగుతోంది. వెనక జరిగినవీ, ముందు జరగబోయేవీ ఒక్కొక్కటే జ్ఞాపకమొస్తోంది. సీత మాటలు జ్ఞప్తికి వచ్చినప్పుడల్లా మనసు చివుక్కుమంటోంది. వాటిలో నిజం లేదని నేననను. పైగా నేనే వోడిపోతానేమోనన్న భయంకూడా పట్టుకుంది. ఇలా జరుగుతుందని తెలిసివుంటే అసలు అంత పంతంగా మాట్లాడి వుండను. సాయంత్రంవేళకు తప్పక ఇల్లు చేరుతాననే ధైర్యం వల్లే అంత పట్టుదలగా మాట్లాడాను. తీరా ఇప్పుడు చూస్తే ఆ ఆశ ఏమీ లేనట్లు గోచరిస్తోంది.

పదకొండు కావచ్చింది. కాని ఇంకా బండి లేదూ, పోయిన మనుషులూ లేరు. విసుగెత్తుతోంది. అంతా చికాగ్గా వుంది. ఇనస్పెక్టరు మెల్లిగా లేచి కూర్చుని దస్తర్ ఖాన్ పరిపించాడు. ప్లేట్లలో అన్నీ సిద్ధమయ్యాయి. ఇక అక్కడ వుండడం బావుండదని వెళ్ళబోతూంటే—

"మీరింకా భోజనం చేయలేదు కదూ?" చిరునవ్వుతో అన్నాడు ఇనస్పెక్టరు.

నా మనసు కలవరం చెందింది. "లేదు. అక్కర్లేదు," అంటూ వెళ్ళిపోయాను. వాడి ఆ విషపు నవ్వు జ్ఞాపకము చేసుకున్నప్పుడల్లా

ఏదో బాధ, చెప్పరాని బాధ కలుగుతోంది. నాపైనే కాదు, పవిత్రమైన నా వైష్ణవమతంపైనే విసరే వాడి మాటల్లో ఎంత తిరస్కార భావం వుంది. నేను చదువుకున్న వాడినట! చదువుకుంటే మాత్రం మతసంప్రదాయాలు వదలుకోవాలా? 'ఆచారాలు ఆచారాలు' అని హేళన చేస్తాడు._ లేకుంటే వీడిలా నేను కూడా సహం క్రిస్టియన్నయిపోవాలనా వీడి వుద్దేశం?... అప్పుడే ముప్పై, నలభై అడుగులు నడిచాను. ఒక్కసారి నా ఆలోచనలకు బ్రేకు తగిలింది. అల్లంత దూరంలో ఓ బండి వస్తూన్నట్లనిపించింది. నా హృదయం సంతోషంతో గంతులేయసాగింది, అదే సంతోషంలో మరి కొన్ని అడుగులు ముందుకు వేశాను. నా అదృష్టం ఫలించింది. వస్తూన్నది బండే. వెంట వున్నవాడు మా రహీమేననికూడా పోల్చుకోగలిగాను. వెంటనే వెనక్కు తిరిగి వచ్చి ఆ సంతోష వార్త ఇనస్పెక్టరుకు తెలియజేశాను. అతను మాత్రం యథావిధిగానే వున్నాడు. ఏమార్పూ కలగలేదు. భోజనం పూర్తి కాలేదు,

బండి వచ్చి నిలిచింది. రహీమును రెండు మాటలూ, బండివాణ్ణి రెండు చీవాట్లూ పెట్టి సామాను సర్దించటం మొదలెట్టాను. అంతా అయిన తర్వాత తన పరుపు బండ్లో పెట్టబోతోంటే ఇనస్పెక్టరు వారించాడు. "వుండండి, నా బెడ్డుని అప్పుడే వేయకండి. నేను కాస్త విశ్రాంతి తీసుకోవాలి,"

దాంతో నాకు వళ్లు మండుకొచ్చింది. ప్రొద్దున్నుంచీ తీసుకున్న విశ్రాంతి చాలదూ? "ఇక్కడేం విశ్రాంతండీ, లెండి, ఆ ఊరు చేరిన తర్వాత అక్కడే తీసుకుందురుగాని. పైగా ఇక్కడ ఎండ కూడా జాస్తిగానే వుంది," అన్నాను వేడుకుంటూ కాని ఊహుఁ, నా మాటెందుకు వింటాడు? మళ్ళీ అన్నాను, పోనీండి, మీరు బండిలో విశ్రాంతి తీసుకోండి, నేను వెనకాలే నడిచి వస్తాను." దీనికి వొప్పుకోక పోతే నేనింకేం చేయను? రహీమూ, బండివాడూ నన్ను సమర్థించారు. కాని లాభం లేక పోయింది. మళ్ళీ ప్రారంభించాను, "కాస్త నా పైనేనా దయతలచండి.

ప్రొద్దున్నుంచీ అన్నం లేదాయె. ఇప్పుడా వూరి కెళ్ళి వంట చేసుకోవాలి. ఇప్పటికే ఎంత ప్రొద్దు పోయిందో చూడండి." దీనంగా వేడుకున్నాను. దీంతో మాత్రం కొంత కరిగాడు. ఆ ఘటం కదిలే ఆశ కలిగింది. అయితే ఏం? అతను భోజనం పూర్తి చేసి. సిగార్ పీల్చి బట్టలు వేసుకుని బండిలో కాలు పెట్టేసరికి పక్కా గంటయిందంటే నమ్మండి.

రెండు గంటల్లో చేరుతా మనుకున్న వూరు సరిగ్గా నాలుగ్గంటల్లో చేరాము. దీనిక్కారణం మేమనుకున్న దానికంటె ఆ వూరు ఎక్కువ దూరంలో వుండటమో, లేక ఎడ్ల ముసలితనమో లేక నా దురదృష్టమో చెప్పలేను. ఏదెట్లున్నా త్రోవంతటా అందరికన్నా ఎక్కువ బాధపడ్డది నేను. ఆకలి బాధ, ఎండ తీక్ష్ణం కన్నా మా యజమాని నోటి నుండి అప్పుడప్పుడు వెడలే 'కరుణరస వాక్యాలు' నా హృదయాన్ని ఎక్కువ గాయపరిచాయి. కాని ఏం చేయను? అన్నీ భరించి వూరుకున్నాను.

ముసాఫిర్ బంగళాలో బస చేశాము. అప్పటికే ఆరు కావస్తోంది. వెంటనే ఆ వూరి కరణానికీ, పటేలుకూ కబురంపించాను. నిమిషాల్లో దూకారు మహానుభావులు. కాని నా దురదృష్టం కాకపోతే మరేమిటి? "నేనిప్పుడు బొత్తిగా అలిసివున్నాను. రేపు రండి చూసుకుందాం," అని వాళ్ళని పంపించేశాడు మా ఇనస్పెక్టరు. అప్పుడు నా స్థితి ఎలా వుందో కాస్త వూహించండి. నిజంగా నా కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయంటే నమ్మండి.

3

ఇకనైనా వంట ఎందు కారంభించ లేదంటే, ఇంకా వంటేమిటి, నా శ్రాద్ధం! వున్న ఆకలి ఎప్పుడో చచ్చి వూరుకుంది. ఇప్పుడసలు ఆకలి కాదు అయేది. దప్పిక! ఈ దప్పిక నీళ్ళతో చల్లారదు. దానికో ప్రత్యేక వైలక్షణ్యం వుంది. ఆ పదార్థం దొరక్క పోతే నా దప్పిక చల్లారదు. దప్పిక చల్లారకపోతే నేను జీవించటం అసంభవం. దీని విష

యమై మా ఆవిడ ఇదివరకే జోస్యం చెప్పింది. అయితే నేనప్పుడు ఆ మాటను ఎందుకు తోసిపుచ్చానంటే, ఇలా పరిణమిస్తుందని తెలియకపోవటమే కారణం. దీనికి నన్ను నేను ఎంత తిట్టుకున్నా పాపం లేదు. కాని లాభం కూడా లేదు. దీనవల్ల ఏదేనా మార్గం కనిపిస్తుందా అంటే, సున్నా... మరి దప్పిక తీరటం ఎట్లా? అదే పెద్ద సమస్య. ఎండలో వుడికిపోయిన మెదడుని పీల్చి పిప్పి చేసేస్తోంది. కాని ఏమీ తోచటంలేదు. అట్లానే చేతుల్లో నెత్తి పట్టుకుని కూర్చున్నాను.

అంధకారంలో వెలుగులా ఒక్కసారి ఒక యోచన తట్టింది. వెంటనే కర్ర తీసుకుని బయలుదేరాను. అంతవరకూ ఒక్కసారైనా కన్నెత్తి చూడని వూరిని ఇప్పుడు బాగా పరిశీలిస్తూ వెళుతున్నాను. ఒక యాభై గజాలు నడిచేసరికి వూరిబజార్లోకి వచ్చాను. సందు చీకట్లో దీపాలు ఒక్కొక్కటే వెలుగుతున్నాయి. కొన్ని అడుగులు వేసేసరికి తేలిపోయింది— నా వేటలో నేనుంటే, నన్ను వేటాడేవారు చాలామంది ఉన్నారని. నన్నో వింత మృగంలా చూస్తున్నాయి ఇరుప్రక్కలనుంచీ కళ్ళు. కొందరు మరీ అసహ్యంగా వేలెత్తి సూచిస్తున్నారు. వీటన్నిటినీ లెక్కించకుండా ముందుకు సాగుతూన్నాను. నా కళ్లు ఇరుప్రక్కలా బాగా కలయ చూస్తున్నాయి. కాని అడుగడుక్కీ బెల్లపు కొట్లూ, బట్టల కొట్లే కాని— ఏదీ, నేను కోరిన పదార్థం దొరికే చోటేదీ? ఒకచోట బట్టల సాహుకారు లేచి సవినయంగా, "దయచేయండి బాబూ! దయచేయండి." అంటున్నాడు. వాడి మొహం చూస్తే ఎంత కోపమొచ్చిందనుకున్నారు! కర్ర తీసుకుని చావమోదాలనిపించింది కాని సమయం కాదని వూరుకున్నాను.

ఇంతకూ నేను వెతికే కొట్టేదీ? బజారయి పోవచ్చిందే? అసలు ఈవూళ్లో ఆ పదార్థం దొరకదేమో! అబ్బో, ఆ తలపే భయంకరంగా వుంది. మనసు వప్పటంలా, పోనీ ఇండ్లల్లో అమ్ముతారేమో? కాని ఎట్లా వెతకటం? ఎవర్నడగను? నన్నో వైస్రాయిలా గౌరవిస్తూన్న వీళ్ళ కళ్ళల్లో ఇంత నీచమై పోవడమే! ఛా... వూరు చాలా చిన్నదిగామాలు!

అప్పుడే అన్నిండ్లూ వెనకబడ్డాయి. ఎదుటంతా అంధకారమే. నా ఆశ లన్నీ అందులో లీనమై పోయాయి. ఇక దిక్కు లేక వెనక్కు మళ్ళాను. ఇంతలో ఒక ప్రక్కన ఏదో గందరగోళం వినిపించింది. చూద్దునుగదా సెటు కూడా వుంది. ఏదో చెప్పరాని ఆశ నన్నక్కడికి లాక్కెళ్ళింది. అదో కల్లు కొట్టు. గుడిలో మెల్ల. దీంతోనే దప్పిక తీర్చుకుందామా అని మొదటి వూహ. ఛా! చిన్నప్పుడెప్పుడో తప్ప మళ్ళీ ముట్టనిదాన్ని ఇప్పుడు ఎట్లా సేవించను? అందులో, ఆ త్రాగుబోతులు సహితం నన్ను వింతగా చూస్తున్నారే. వాళ్ళతో సమానం నేనెట్లా కాను?... మరి దప్పికో? ఇప్పటి కేదో వాహటి. ఈ తాగుబోతులు చూస్తే ఏం? వీళ్ళలో ఎప్పటికీ వుండ కూర్చున్నానా? మరెవ్వరూ చూడకపోతే సరి... దాంతో నలు ప్రక్కలా చూశాను. వెనక్కు తిరిగాను. బాబోయ్! పదిమంది— పిన్నలూ పెద్దలున్నూ— నా వెనకే వున్నారే! నన్ను వెంటాడే వస్తు న్నారా? ముచ్చెమట్లు క్రమ్మాయి. ఇక అక్కడ ఒక్క క్షణం నిలవలేక పోయాను. వెంటనే తొందరగా బయలుదేరాను. నా వెనకవాళ్లు నవ్వు కుంటూన్నట్టనిపించింది. పల్లెవాళ్లు అంత మోటుగా ప్రవర్తించరంటారు. కాని నాకు మాత్రం సంశయంగానే వుంది.

వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా బస చేరుకున్నాను, కాని బంగళా గేటు దగ్గరి కొచ్చేసరికి నా హృదయం భోరుమంది. ముందూ శూన్యం, వెనకా శూన్యం? ఏం చేయను? అడుగులో అడుగు వేస్తూ వెళ్ళి అరుగుపైన వుస్సూరుమంటూ చతికలబడ్డాను. ఒక ప్రక్క సాహేబు గారి వంటలు సిద్ధమై పోతున్నాయి. "ఎక్కడి కెళ్ళారండీ అయ్యగారూ? వంట చేసు కోరూ?" అంటూ వచ్చాడు రహీం.

మొహం త్రిప్పేసుకుని అన్నాను– "ఊహుఁ చేసుకోను, ఫల హారం చేసివచ్చాను"— అబద్ధం.

"అయ్యో! ఫలహారంతో ఏమవుతుంది, వంట చేసుకోండి. నేనన్నీ సిద్ధం చేసేస్తాను."

మరీ చిరాకెత్తింది. "అబ్బ! వూరుకుందూ. "నేను చేయను. అసలే తలనొప్పిగా వుందంటూంటే." ఆ దెబ్బతో వాడు వెళ్ళిపోయాడు, పోడూ మరీ? వాడనేది నా కొరకా, వాడి కొరకా? ఇంత తెలివి అప్పుడు లేక పోయిందంటే అది నా తప్పు కాదు. అప్పుడు నేనా స్థితిలో వున్నాను మరి.

తల నిజంగానే బాధిస్తోంది. క్షణక్షణానికీ మరీ ఎక్కువౌతుంది. కళ్ళపైన పొరలు కమ్మినట్టుగా వున్నాయి. నాలుక పీక్కుపోతోంది. వీటన్నిటికీ మందేమిటో తెలుసు. కాని అది లభించటం అసంభవంగా తోస్తోంది. వుంద ఒక్క మార్గం. కాని అదెట్లా లభించటం? నేనే స్వయంగా వెళ్ళనా! బాబోయ్! ఆ దృశ్యం జ్ఞాపకం చేసుకుంటేనే వళ్ళు ఝుల్లుమంటోంది. మరెట్లా? ఇంకెవరినయినా పంపించి తెప్పించుకుంటే? భలే మంచి యోచన! కాని ఈ వూళ్ళో అంతటి ఆప్తులెవరున్నారూ? రహీమో? అబ్బో! వాడితోనే? ఇక వాడి కళ్ళల్లో నా గౌరవం ఏముంటుందీ?... మరి ఈ దప్పికో?... ఉహుఁ, వాడినే బతిమాలాలి... కాని వాడిద్వారా మా యజమానికి తెలిసిపోతే?... అదెట్లా జరుగుతుంది? రహీం చేతిలో ఓ రూపాయి పెడితే చాలదూ?... బావుంది, కాని వాడిని అడగటం ఎట్లా? ఏమీ పాలు పోవటం లేదు. సైము మించి పోతోంది. ఆఖరికి ధైర్యం చిక్కబట్టి "రహీం!" అన్నాను రుద్ధకంఠంతో, "ఇదో వచ్చె," అంటూ వస్తున్నాడు. ఒక్కసారి నా హృదయం దడదడా కొట్టుకోసాగింది. వాడిని పిలిచింది నేనే, రమ్మనే పిలిచాను. కాని వాడు రావటం మాత్రం ప్రాణ సంకటంగా వుంది.

"ఏమిటయ్యగారూ?"

తడబడే నాలుకతో, "ఇల్లారా" అన్నాను. అక్కడ నా రహస్యం ఎవరేనా వినిపోతారని కాదు– ధైర్యం చిక్కబట్టుకోటానికి కాస్త వ్యవధి దొరుకుతుందని.

కొంచెం సేపాగి ఎల్లాగో సాగించాను. "చూశావూ రహీం! నీతో నేనొక రహస్యం చెబుతాను. ఎవ్వరితోనూ చెప్పవు కదూ?"

"అబ్బే! నా సంగతి మీకు తెలీదండీ!"

"అంచాతే నీతో చెబుతూన్నాను. నా పరువు దీనిపైనే ఆధారపడి వుంటుంది. తెలిసిందా? ఎవ్వరికీ తెలియకూడదు."

"అబ్బెబ్బే! ఎవ్వరికైనా తెలియనిస్తానాండీ!

"మరి నిన్ను బాగా సంతోషపెడ్తాను."

"అది మీరు వేరే చెప్పాలా అయ్యగారూ."

"నువు నాకో పని చేసిపెట్టాలి."

"సెలవియ్యండి."

ఇంకా మెల్లిగా—"చూడూ, నాకు కాస్త నిషా అలవాటుంది."

"అంటే?"

"నిషా అంటే తెలీదా? సారాయనుకో."

"నిజంగానా?" విస్తుపోయాడు!

"ఏదోలే ఆలవాటయింది. మన చేతుల్లో ఏముంది గనక? ఇప్పుడు సంగతేమిటంటే, ఒక్క రోజు అది లేనిది వుండలేను. అప్పటినుంచీ దాని కోసరమే తిప్పలు పడుతూన్నాను.

"ఈ వూళ్ళో సారా యెక్కడ దొరుకుతుందండీ?"

"పోనీ, కల్లయినా సరే ఈ పూటకి."

"అది మాత్రం?"

"అది నేను చూశాన్లే. ఈ పూరావలి ప్రక్కన వుంది కొట్టు."

"మరి పుచ్చుకోకపోయారా?"

"అక్కడెట్లా పుచ్చుకోను రహీ ?... నువు కాస్త తెచ్చిపెడ్తే..."

"మరి వంట చేస్తున్నాను కదండీ?"

నిరాశ చెందాను.

"ఎంతలోకొస్తావు గనక...."

"అబ్బో! సాబ్ నేను లేంది చూస్తే వళ్ళు వల్చేస్తాడు... సరే, వుండండి, ఎవరేనా మనిషిని పంపిద్దాం."

సంతోషం పట్టలేక పోయాను. రూపాయిస్తూ, "నా పేరు మాత్రం చెప్పొద్దు సుమా" అన్నాను.

"అబ్బే! నా కోసరమని తెప్పిస్తానుగా," అని వెళ్ళాడు.

అప్పుడు రహీం నా కళ్ళకి సాక్షాత్ భగవత్స్వరూపంలా కనుపించాడు. వాడి విషయమై ఎన్నో ఆలోచనలు కలిగాయి. ఇంటి కెళ్ళిం తర్వాత ఒక మంచి చొక్కా ఇవ్వాలి. ఇకమీదట ఇనాం పావలాకు బదులు అర్ధ రూపాయివ్వాలి... ఇంకా ఎన్నో... నిజంగా వాడి ఈ ఉపకారానికి బదులు ఇవ్వగలనా! మాటి మాటికీ, వంట చేసే రహీం వైపు కృతజ్ఞతా దృక్కులు ప్రసరింపజేస్తున్నాను. అలాగే రోడ్డువేపు ఆశా దృక్కులు. ఆరోడ్డున వచ్చేవాళ్ళంతా మొదట నా ఆశీర్వచనాలకూ, తర్వాత నా శాపాలకూ గురి అవుతూన్నారు. కాని నిజప్రతిమ మాత్రం తెరపైన ఎంతకూ ప్రత్యక్షం కాదు. విసుగెత్తిపోతోంది. ఆఖ

రికి బాటసారి అనుకున్నవాడే ఒకడు హఠాత్తుగా మా గేటువేపుకు వచ్చాడు వాడి వృత్త చేతులు చూసేసరికి వళ్ళు ఝల్లుమంది. కాని అసలు వాడు కాడేమోనన్న ధైర్యం కలిగింది. కాని కొద్ది సేపటికి రహీం వచ్చి, "అయిపోయిందటండీ." అనేసరికి అంతా తేలిపోయింది. అట్లానే నిశ్చేష్టుణ్ణయి పోయాను. కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. నోట మాట లేదు. కళ్ళ ముందు భూమ్యాకాశాలు తిరగడం మొదలెట్టాయి. "ఇదిగోండి రూపాయి." అని రహీం అనేవరకూ తెలివి లేదు.

"రహీం! రూపాయి వుండనీ. ఎవరితోనూ ఈ సంగతి..."

"అబ్బే! మీరేమీ చింతించకండి. నేనెవరితోనూ చెప్పను. కాని రూపాయి మాత్రం వద్దు. మీ పని చేయలేకపోయాననే నాకు విచారంగా వుంది."

నాకు తెలియకుండానే నా చేతిలో రూపాయి వుండిపోయింది.

నెత్తి నొప్పి మరీ జాస్తి అయింది. గుడ్డ కట్టుకున్నాను_ నాలుక పీక్కుపోతోంది. ఇక ఎట్లానైనా ఆ రాత్రి గడపాలని___ విధిలేక___ నిశ్చయించుకున్నాను. నీళ్ళతోనే దప్పిక తీర్చుకుందా మనుకున్నాను.

"రహీం! బావి ఎక్కడుంది?"

"అదో! అటు గోడ ప్రక్కనుందండీ?"

తడబడే కాళ్ళతో పోతున్నాను. చేదను వెతికి తీసి, వణికే చేతుల్తో బావిలోకి వేశాను. నూరు ఆలోచనలు నా మెదడును తినేస్తున్నాయి. ఈ రాత్రి ఇట్లానే గడపాల్సిందేనా?... అబ్బో!... అరే! ఇదేమిటి చేద అల్లా వెళ్ళిపోతోంది. అరే!... అయ్యో!... "రహీం!"

"ఏమండీ!" పరుగెత్తుకొచ్చాడు.

"రహీం! చేద బావిలో పడిపోయింది."

"పోనీండి. రేపు తీపిద్దాం. మీరిట్లా రండి." నన్ను చేయి పట్టుకుని అరుగుదాకా తీసుకెళ్ళి కూర్చోబెట్టి వెళ్ళి ఓ గ్లాసులో మంచినీళ్ళు తెచ్చాడు. నా కంతా అయోమయంగా వుంది.

"ఇవి త్రాగండి."

"ఏమిటి?"

"నీళ్ల"

"ఊహుం."

"అయ్యో! త్రాగండి, లేకుంటే ప్రాణాపాయం."

బదులు చెప్పకుండా చిన్న పిల్లవాడిలా తాగేశాను.

తర్వాత మెల్లిగా, "ఒక పరాటా తేనా?"

"వద్దు"

"తెస్తాను."

"నన్ను చంపుకున్నట్టే."

మారు పల్కకుండా వెళ్ళిపోయాడు. మళ్ళీ అడగలేదు. నేనట్లానే అరుగుపైన వొరిగాను.

4

ఎనిమిదిన్నర దాటిపోయింది. నేనింకా అదే స్థితిలో వున్నాను. మా ఇనస్పెక్టరు అప్పుడే గది యీవలికొస్తున్నాడని తెలిసి లేచికూర్చున్నాను. తలగుడ్డకూడా విప్పేశాను.

"భోజనమయిందా మిస్టర్ రామాంజం?"

"ఆఁ, అయింది," అప్రయత్నంగా నా నోటినుండి వెడలింది.

"తొందరగానే?"

"అవును, వంట కాగానే భోంచేశాను." ఒక అబద్దాన్ని కప్పిపుచ్చ టానికి ఇంకో అబద్ధం. నేనబద్ధమాడుతున్నానని నాకేకాదు, అతని క్కూడా తెలుసు. ఆ విషయం అతని చిరునవ్వే చెబుతోంది. కాని, అనే వాడికీ, వినేవాడికీ తెలిసిన అబద్ధాలు ఆడడంకూడా మానవ సహజం. అయితే ఇప్పటి అబద్ధంవల్ల మాత్రం ఏమీ లాభం లేకపోగా పైగా ఒక కొత్త చిక్కు వచ్చిపడ్డది.

"అయితే కాస్త ఇల్లారండి," అంటూ లోనికి దారితీశాడు ఇన స్పెక్టరు. దిమ్మ తిరిగింది. చేతులతో చేసుకున్నందుకు వగరుస్తూ లేచి చచ్చినట్టు వెనకాలే వెళ్ళాను. లోపల టేబిలూ, కుర్చీలూ ఆఫీసులాగుంది. వెళ్ళి ఓకుర్చీని అలంకరించాను. ఎదట ఒక ఫైలువేస్తూ సరిచూడమన్నాడు. నావళ్ళు భగ్గుమంది. కోపం పట్టలేక, పండ్లు కొరుకుతూ అతనివేపు ఓరగా చూశాను. కాని నావేపే చిరునవ్వుతో చూస్తూవున్న అతని కళ్లు నా కళ్ళతో ఏకమయ్యేసరికి నా గుండె ఆగిపోయింది, ముచ్చెమట్లు క్రమ్మాయి. మొహం వెలవెలబారింది, తల వంగిపోయింది.

ముప్పైమూడుకోట్ల దేవతలను ప్రార్థిస్తూన్నాను, ఈ గండం తప్పించమని. ప్రక్కనేవున్న మంచంపైన పడుకుని తను పీలుస్తూన్న సిగార్ పొగలోంచి ఇనస్పెక్టరు నన్ను చూస్తూన్నాడని తోచినప్పుడల్లా నేను నరక బాధపడుతున్నాను. ఏదోఒక సాకుచెప్పి వెళ్ళిపోదామనుకు న్నాను. కాని, బాబోయి! వాడి అడ్డుప్రశ్నలూ, వ్యంగ్యవాక్యాలూ జ్ఞాపకం చేసుకుంటే ఆ బాధకంటే ఈబాధే మేలనిపించింది. ఏం సరిచేస్తున్నానో ఏమో నాకే తెలీటంలేదు. క్షణమొక యుగంలా గడుస్తోంది. షుమారు

పదిహేను నిమిషాలు గడిచివుంటాయి. నాకుమాత్రం ఒక యుగంలా గోచరించింది.

రహీం వచ్చాడు, "సాబ్! అంతా సిద్ధమైంది."

"సరే," అంటూ లేచాడు ఇనస్పెక్టరు, చేతిలోని సిగార్ పారేస్తూ. "ఇక చాలించండి మిస్టర్ రామాంజం!" అన్నాడు.

'బ్రతుకు జీవుడా' అనుకుని సంతోషంతో ఫైలు ఒకవేపుకు త్రోసి లేచాను. పోబోతూంటే ఈమాట: "ఆ ఫైలుకూడా తీసుకెళ్ళండి. మీ రూములో సరిచూడండి." ఎంత కర్ణకఠోరంగా వుంది! కాని, ఏవిధంగానో ఈవలపడాలనుకుని ఫైలును చేతబట్టుకుని గదియీవలికి గంతేశాను. నా రూములోకి రాగానే నాకోపమంతా ఆ ఫైలుపైన తీస్తూ దాన్ని నేలకు విసిరికొట్టాను. వెళ్ళి మంచంపైన గభాలున పడ్డాను.

తలబాధ ఇంకా తీవ్రమౌతోంది. కణతలు గడపారపోట్లకి ఆగలేకుండా వున్నాయి. వళ్ళంతా వేడెక్కినట్టుంది. బాధగా వుంది. తలకేదన్నా గుడ్డకట్టుకుందామనుకున్నా చేతుల్లో సత్తువలేకుండా పోయింది. కళ్ళమంటా, కాళ్ళతీపులూ మొదలైనాయి. జ్వరం వచ్చేలాగుంది. ఇట్లా వంటరిగా అడవిలాంటి ఈ పల్లెటూళ్ళో పడి చావటానికేం ఖర్మం? ఇప్పుడు నా సీతే నాదగ్గిరుండివుంటే? అబ్బ! అంత అదృష్టంకూడానా? ...ఏమిటేమిటో పిచ్చి ఆలోచనలు.

ఇంతలో ప్రక్కగదిలోంచి ఒక శబ్దం— నాకు చిరపరిచితమైన శబ్దం— నేను రోజూ వినే శబ్దం— వినిపించింది. దాంతో నా హృదయం ఒక్కసారి ఆగి మళ్ళీ తీవ్రంగా కొట్టుకోసాగింది. జ్వరం గిరం క్షణంలో మటుమాయమయాయి. చంగున లేచాను. ఇనస్పెక్టరు గదికీ, నాగదికీ మధ్య ఒక మూసిన తలుపువుంది. అక్కడికెళ్ళి సందులోంచి చూడటం మొదలెట్టాను. అబ్బ! ఏం దృశ్యం అది! టేబిలుపైన అన్ని

ఆహార పదార్థాలూ వున్నాయి. కూరల గుమాయింపు నాసికా రంధ్రాల్లోంచి హృదయాన్ని తాకుతోంది. పరాటాలూ, కైమా వుండలూ దొంతర్లతో వున్నాయి. వీటన్నిటికంటే ముఖ్యమైనవి రెండు బుడ్డీలు. ఒకదానికార్కు ఇప్పుడిప్పుడే తీసివుంది. వాటి లేబిల్ పైని 'తెల్ల గుఱ్ఱం' తోబాటు నా హృదయంకూడా గంతులేయసాగింది. వాటిప్రక్కనే రెండు సోడాకాయ లున్నాయి. అప్పుడు రహీంపైన పట్టరాని కోపం కలిగింది. నాపైన అంతదయ చూపాడే. సాబ్ దగ్గిర బుడ్డీలు వున్నాయని వొక్కమాటేనా చెప్పకూడదూ ?

ఇనస్పెక్టరు కుర్చీలో కూర్చుని ఆనందంగా మెల్లిగా సేవిస్తు న్నాడు. నిజంగా, అదృష్టమంటే సాహేబులదే అదృష్టం. నరకంలో కూడా స్వర్గభోగాలనుభవిస్తారు. ఆ క్షణానికి "నేనుకూడా అంత అదృష్ట వంతుణ్ణయి వుండివుంటే" అనుకుంటూ పేరాసాప్రతిమనై అట్లానే చూస్తూ నిలిచిపోయాను.... ఒకటీ, రెండూ, మూడూ— పెగ్గులపైన పెగ్గులు పడుతూన్నాయి. మొదట బుడ్డీలు చూసినప్పుడు సంతోషమే కలి గినా తర్వాత తర్వాత చెప్పరానిబాధననుభవించటం మొదలెట్టాను. గ్లాసులోపడే శబ్దం వినగానే నోట్లో నీళ్ళూరుతూన్నాయి. కాని మరుక్షణం నాలిక ఎండిపోతోంది.

ఒక్కబుడ్డీ సగంకన్నా ఎక్కువే అయిపోయింది. ఇక త్రాగలేక పోయాడు. ఇనస్పెక్టరు తిరిగి కార్కుపెట్టేశాడు. బుడ్డీలను చేతబట్టుకుని లేచాడు. నాలో ఒక్కసారి చురుకుపుట్టింది. ఏం చేయను ? ఈ రాత్రి వృధాపోవలిసిందేనా? వెళ్ళి అడిగితే?... అమ్మయ్యో! భయంవేసింది... అరే! అప్పుడే పెట్టెలో పెట్టేస్తున్నాడే? ఇక ఆగగూడదు... వెంటనే పరుగెత్తాను. త్రోవలోనే మంచంవుంది. కోడుతాకి బోర్లగిలా మంచం పైన పడిపోయాను... మరుక్షణం సహారాలాంటి ఎడారిలో వున్నాను,నా దప్పికి హద్దులేదు. ఎటు చూసినా ఎడారే. నీళ్ళజాడే లేదు... ఒక్క సారి నాముందుకో చెలమవస్తుంది, తహతహలాడే హృదయంతో

ముందుకు సాగుతాను. చేతులు రావు. నోరాడదు. ప్రాకటం మొదలెట్టాను ...ఒక్కసారి పల్టీ కొట్టాను...

...కళ్లు తెరిచాను. మంచంకింద పడివున్నాను. నేనెక్కడున్నదీ ఏ స్థితిలో వున్నదీ మరుక్షణం జ్ఞాపకమొచ్చింది. లేచి గడియారం చూసుకున్నాను. పదకొండే అయినా అర్ధరాత్రిలా తోచింది. నా దప్పిక మరీ బాధపెట్టసాగింది. ఇక ఆగలేకపోయాను. నీళ్ళకోసరం బయలుదేరాను, అంతటా నిశ్శబ్దంగా వుంది. వెళ్లి వరండాలో వెతకటం మొదలెట్టాను. కొంచెం దూరంలోనేవున్న ఇనస్పెక్టరు మంచం తగిలికొంచెం సొలిగాను, చేతులు మంచంపైన పడ్డాయి. వెంటనే ఓ తాళంచేతులగుత్తి ఘల్లుమంది. దాంతో ఒకయోచన నా మెదడులో మారుమ్రోగింది. ఇక మొండి ధైర్యానికి పూనుకున్నాను. వెంటనే ఆ తాళంచేతుల గుత్తి తీసుకుని తిరిగివచ్చి కోటు జేబులోంచి టార్చి తీసికొని ఇనస్పెక్టరు గదిదగ్గిర కెళ్ళాను. గది ఓరగా వేసివుంది. లోపలికి సునాయాసంగా వెళ్ళగలిగాను. సరిగ్గా ఆ బుడ్డీలువున్న పెట్టెవేపుకు నడిచాను. తాళంతీసి చూసేసరికి నా హృదయంలో జయభేరి మ్రోగింది. అక్కడ రెండు సీసాలూ వున్నాయి. ఇదివరకటి సగంసీసా తీశాను. సోడాకాయా, గ్లాసుకోసం వెతికాను. కాని అవి తొందరలో దొరకలా. ఊహుఁ, ఇక అట్టే ఆలస్యం చేయగూడదు. అట్టానే త్రాగేయాలి. సీసా ఎత్తాను. వెంటనే 'దొంగతనం' అన్న భయం నన్నావరించింది... కాని ఇది దొంగతనం ఎట్లా అవుతుంది? నే నివితప్ప ఇంకేమీ ముట్టుకోలేదే?... అంతగా వస్తే నాపైన ఎవరికీ అనుమానం కలగదన్న మొండి ధైర్యం కలిగింది. ఇక మనసు నిలువలేకపోయింది. సీసాను నోటికి తగిలించాను... అంతే ఇక ప్రయత్నించినా సీసాను నోటినుంచి తీయలేకపోయాను.... దాంతో ఓ కొత్త ఆనందం, కొత్త ఉద్రేకం కలిగింది. ఇక ఆలోచనలకి వ్యవధి ఇవ్వకుండా రెండోసీసా మూతి విరగ్గొట్టేశాను. అదీ పావువరకు గుక్క

తిప్పకుండా త్రాగేశాను. అక్కడికి నా దప్పిక చల్లారింది— సంపూర్తయాను....

...ఇక ఈ ప్రపంచానికీ నాకూ సంబంధంలేదు. అంతరిక్షాన ఎగురుతున్నాను. ఆకాశం నాకు బెత్తెడు దూరంలో వుంది. ఎగరాలి, గంతులేయాలి, అరవాలి, కేకలూ, బొబ్బలూ పెట్టాలి, నవ్వాలి, ఏడ్వాలి... ఇంకా ఎన్నో ఎన్నో వూహలు నన్ను రేపుతున్నాయి. కళ్ళమంటా, కాళ్ళతీపులూ, తలనొప్పి జ్వరం, భయం అన్నీ మటుమాయమయాయి. అంత సంతోషం, అంత ఆనందం మరెప్పుడూ అనుభవించలేదు..... చేతిలో సీసావుంది. వెళ్తున్నాను. ఎక్కడికో ?... ద్వారం దాటాను... తర్వాత?...

...తర్వాత తెలివి వచ్చేసరికి వళ్లు మంటలు పెడ్తోంది. చేతులూ, కాళ్ళూ కదల వీలులేకండా వున్నాయి. అతిప్రయత్నంమీద కళ్లు తెరవ గలిగాను. చూద్దునుగదా నేను బంధింపబడివున్నాను. హంటర్లతో బాదుతూన్నట్టు బాధకలుగుతోంది. మొదట ఇదే నరకమేమోననుకున్నాను. కాని కాదు. ఎదుట మా ఇనస్పెక్టరు— ఆదే చిరునవ్వుతో— ప్రత్యక్షమయ్యాడు. కొరడా దెబ్బలకన్నా ఆ చిరునవ్వు నన్నెక్కువ గాయపరుస్తోంది. వెంటనే కళ్లు మూసుకున్నాను. దెబ్బలు మానమని ఎటువంటి ప్రార్థనా చేయలేదు. కాసేపటికి మళ్ళీ తెలివితప్పాను.